

Digitalna ekonomija i konkurentske prednosti

**Prof. Dr. Edin Osmanbegović
Ekonomski fakultet
Tuzla, januar 2020.**

Digitalna ekonomija i konkurentske prednosti

- Digitalizacija je već u velikoj mjeri uticala na određene djelatnosti i poslove, ali srenjo- i dugoročno će neizmjereno uticati na cjelokupno poslovno okruženje
- **Krucijalno je da obrazovni sistem ponudi generacijama budućih uposlenika odgovarajuće obrazovanje sa ciljem da ih osposobi za borbu na području “digitalne radne snage”**

Digitalna ekonomija i konkurentske prednosti

- Više od trećine sadašnjih poslova je pod rizikom automatizacije do 2030, a roboti bi mogli preuzeti preko 50% radnih sati sadašnjih poslova u narednih 10 godina

(prema izvještaju PwC, objavljenom u Emerging Technologies' Impact on Society & Work in 2030)

Digitalna ekonomija i konkurentske prednosti

- Zadaci i obaveze radnika u budućnosti će biti znatno drugačije od onoga za što se sada obrazuju
- Oko 85% poslova koje će sadašnji učenici i studenti obavljati 2030. godine nisu još izumljeni

Digitalna ekonomija i konkurentske prednosti

- Do 2030. će učenje-u-trenutku biti način učenja, i sposobnost usvajanja znanja će biti značajnija od znanja kojeg uposlenici već posjeduju

Digitalna ekonomija i konkurentske prednosti

- Već sada je moguće graditi računare koji mogu razumjeti ljude, društvo i organizacije
- Ljudi trebaju biti pripremljeni za smisaon kontakt sa novim tehnologijama
- Društvo je na pragu ulaska u novu fazu, karakteriziranu većom efikasnošću i mogućnostima nego ikad prije

Digitalna ekonomija i konkurentske prednosti

- U sljedećih deset godina će biti osnažen proces partnerskog osnosa ljudi i mašina
- Ljudsko-mašinsko partnerstvo će biti **objektivizirano i bez uplitanja emocija i predrasuda**, ali sa ljudkim sudom gdje je to potrebno

Digitalna ekonomija i konkurentske prednosti

- **Ljudi trebaju naučiti da** rade u timu sa mašinama koje mogu učiti **kako bi efektivno mogli upravljati poslovnim procesima**

Digitalna ekonomija i konkurentske prednosti

- **Sposobnost** kombiniranja mašinskih i ljudskih resursa **omogućiti će organizacijama** aktiviranje, deaktiviranje i distribuciju **resursa bilo gdje i bilo kada to bude potrebno**
- **Na ovaj način će se** smanjivati troškovi i povećati agilnost organizacije

Digitalna ekonomija i konkurentske prednosti

- Organizacije će morati deagregirati sadašnji dizajn poslova kako bi u punoj mjeri mogle iskoristiti mašinsku i ljudsku interakciju

Digitalna ekonomija i konkurentske prednosti

Prema studiji urađenoj od strane McKinsey Global Institute (MGI), *Jobs Lost, Jobs Gained: Workforce In a Time of Automation*, decembar 2017.:

- **Automatizacija i vještačka inteligencija će znatno uticati na povećanje produktivnosti i ekonomski rast**
- **Potreba za radnicima će biti povećana zbog povećanja produktivnosti**

Digitalna ekonomija i konkurentske prednosti

Top 10 vještina u 2020.

1. Rješavanje kompleksnih problema
2. Kritičko razmišljanje
3. Kreativnost
4. Upravljanje ljudskim resursima
5. Koordiniranje sa drugima
6. Emocionalna inteligencija
7. Donošenje odluka
8. Uslužna orijentacija
9. Pregovaranje
10. Kognitivna fleksibilnost

Budućnost karijere menadžment

The background of the slide features a dark blue, starry space scene. In the center, a portion of the Earth is visible, showing continents and oceans. Overlaid on the Earth are several glowing blue dashed lines that form a network of connections, suggesting global communication or data flow. The lines are thicker and more prominent in the upper and lower portions of the frame, with some smaller, fainter lines scattered across the globe.

Ona je digitalna
Ona je personalna
Ona je ovdje i sada

Budućnost karijere menadžment

- Pristup tehnološkim alatima, podržanim vodičima za učenje, ima ključni značaj za pojedince u izgradnji poslovnih karijera i organizacije u privlačeju top talenata

Zašto je tehnologija značajna poslovnu karijeru?

- Traženje zaposlenja
- Organizacione informacije
- Lična procjena
- Izgradnja vještina

Zašto je tehnologija značajna poslovnu karijeru?

1. Traženje zaposlenja

- Povećano online oglašavanje poslova čini poslove dostupnije pojedincu
- Dostupnost online alata za mapiranje znanja, vještina i iskustava

Zašto je tehnologija značajna poslovnu karijeru?

2. Organizacione informacije

- Tehnologija je učinila organizacije vidljivijima, pa se pojedinci mogu lakše uklopiti u organizacijsku kulturu
- Alati kao što su OneSource/Avention (agregirane informacije o perspektivnim poslodavcima) and Glass Door (crowd-sourced uvid u kompaniju i menadžment) su postali neizbježni

Zašto je tehnologija značajna poslovnu karijeru?

3. Lična procjena

- Tehnologija omogućava pojedincima i organizacijama da evaluiraju svoju kompatibilnost iz više uglova uključujući vještine, iskustvo i personalnost
- Ovo je cjenovno efikasan način donošenja odluka, posebno pogodan za pojedince

Zašto je tehnologija značajna poslovnu karijeru?

4. Izgradnja vještina

- Online učenje je doživjelo procvat, od MOOC (massive open online course) do samopokretanih platformi kao što je Lynda.com ili Khan Academy. Trebate obuku?
- Razvijene su online aplikacije koje pojedincima mogu asistirati u gotovo svemu, od fitnes do velnes poslova

Zašto je tehnologija značajna poslovnu karijeru?

Gdje je kraj?

- Svaki pojedinac je odgovoran za definiranje ličnog puta i razvijanje vještina i znanja potrebnih za izgradnju poslovne karijere
- Tehnologija je katalizator za upravljanje karijerom – svaki aspekt upravljanja je digitaliziran i više transparentan, i nudi trenutni pristup svakom dijelu životnog ciklusa poslovne karijere

Trendovi koji utiču na budućnost menadžerskog posla

1. Stalne promjene
2. Ubrzano usvajanje tehnologije
3. Trendovi u robotizaciji
4. Promjena geografije u proizvodnji i distribuciji
5. Promjena načina zapošljavanja
6. Novi načini zajedničkog rada ljudi i mašina
7. Pozitivna perspektiva za nove poslove
8. Nestabilnost u razvoju novih vještina
9. Imperativ stalnog usvajanja novih vještina
10. Nedovoljno usvajanje novih vještina

Trendovi koji utiču na budućnost menadžerskog posla

1. Stalne promjene

- Četiri su specifične prednosti tehnologije:
  - Sveprisutan brzi mobilni Internet
  - Vještačka inteligencija
  - Široko usvajanje big data analitike
  - Cloud tehnologija
- Ovaj set tehnologija će dominirati i pokretati poslovni rastu u periodu do 2020.

Trendovi koji utiču na budućnost menadžerskog posla

2. Ubrzano usvajanje tehnologije

- Veliki broj poslovnih subjekata će do 2020. usvojiti tehnologije kao što su Internet of things i app- and web-enabled markets, i cloud računarstvo
- Mašinsko učenje i virtualna realnost će biti područja značajnog poslovnog investiranja

Trendovi koji utiču na budućnost menadžerskog posla

3. Trendovi u robotizaciji

- Robotska tehnologija je veoma blizu komercijalizacije i izaziva značajan poslovni interes
- Kompanije u skoro svim djelatnostima će intenzivno usvajati stacionarne robote

Trendovi koji utiču na budućnost menadžerskog posla

4. Promjena geografije u proizvodnji i distribuciji

- U određivanju lokacije poslovanja, veliki broj kompanija prioritizira dostupnost stručne radne snage na lokaciji, kao najznačajniji faktor
- Za razliku od navedenog, neke kompanije prioritiziraju cijenu radne snage na lokaciji poslovanja

Trendovi koji utiču na budućnost menadžerskog posla

5. Promjena načina zapošljavanja

- Automatizacija će uticati na redukciju zaposlenih sa punim radnim vremenom, do 2022.
- Ipak, za očekivati je da će dosta kompanija pomjeriti radna mjesta prema novim vještinama
- Automatizacija će kreirati nova radna mjesta

Trendovi koji utiču na budućnost menadžerskog posla

6. Novi načini zajedničkog rada ljudi i mašina

- Mogu se očekivati značajne promjene u zajedničkom radu ljudi i mašina na sadašnjim poslovima, do 2022.
- 58% (sada 71%) radnih sati će obavljati ljudi, a mašine 42%

Trendovi koji utiču na budućnost menadžerskog posla

7. Pozitivna perspektiva za nove poslove

- 75 miliona radnih mjesta će biti izgubljeno zbog automatizacije i robotizacije, do 2022.
- 133 miliona novih radnih mjesta će biti kreirano kao posljedica intenzivne upotrebe tehnologije

Trendovi koji utiču na budućnost menadžerskog posla

8. Nestabilnost u razvoju novih vještina

- Vještine potrebne za obavljanje novih poslova će biti znatno drugačije do 2022.
- Tehnologija će značajno promijeniti sadašnje poslovne modele

Trendovi koji utiču na budućnost menadžerskog posla

9. Imperativ stalnog usvajanja novih vještina

- **Ljudske vještine kao što su** kreativnost, originalnost, inicijativa, kritičko razmišljanje i pregovaranje **će preživjeti i biti više cijenjene**
- **Također,** posvećenost detaljima, otpornost, fleksibilnost i rješavanje kompleksnih problema **će preživjeti kao potrebne vještine u budućnosti**
- Emocionalna inteligencija, liderstvo i društveni uticaj **će biti potrebne vještine u budućnosti**

Trendovi koji utiču na budućnost menadžerskog posla

10. Nedovoljno usvajanje novih vještina

- Uposlenici će trebati odgovarajuće nove vještine kako bi obavljali poslovne zadatke, kao i sposobnost napredovanja u kontinuiranom usvajanju novih vještina
- Investiranje u ljudski kapital će biti ključni poslovni imperativ, kako sredno- tako i dugoročno

“Super vještine” potrebne za poslove budućnosti

- 1. Lični brend**
- 2. Digitalna fluentnost**
- 3. Plame**
- 4. Razumjeti kompleksnost**
- 5. Elastičnost**

“Super vještine” potrebne za poslove budućnosti

1. Lični brend

- Biti uspješan znači imati lični brend koji određuje “ko si i ko želiš biti”
- To uključuje izgradnju reputacije i povjerenja
- Impresija koju projektuješ o sebi je ključna u pronalaženju najboljeg posla, i inspiriranju povjerenja kod saradnika, klijenata i menadžera o tebi

“Super vještine” potrebne za poslove budućnosti

2. Digitalna fluentnost

- Digitalna transformacija pogađa sve djelatnosti, i biti prijatelj sa mašinama će biti jedna od najtraženijih vještina u budućnosti
- Tehnologija neće otići ili raditi sama za sebe
- Već sada se svijet može nazvat tech-svijet

“Super vještine” potrebne za poslove budućnosti

3. Pleme

- Ekonomija ide ka giga poslovima i crowdsourcing-u i posjedovanje personalnog plemena će biti veoma važno za poslovno preživljavanje
- Potrebno će biti dizajner u gotovo svim poslovnim situacijama, zbog stalnog i brzog mijenjanja uslova poslovanja, pa će oslanjanje na ličnu mrežu biti veoma važno

“Super vještine” potrebne za poslove budućnosti

4. Razumijevanje kompleksnosti

- Kompleksnost može izgledati kako kaos, i biće potrebno imati sposobnosti spajanja dijelova kompleksne cjeline i razumjevanja pravila funkcioniranja
- Biće potrebno osjećati se ugodno u prisustvu tehnologije i promjena koje ona izaziva, te u razvijanju novih vještina

“Super vještine” potrebne za poslove budućnosti

5. Elastičnost

- Uposlenici koji posjeduju elastičnost su zlata vrijedni jer unapređuju kulturu poslovnih inovacija
- Kompanije koje ne posjeduju potrebnu elastičnost će biti suočene sa neuspjehom i gašenjem

Najbolji poslovi budućnosti – 2020.

Izlistano po značaju

1. Analitičar podataka
2. Aktuarac
3. Matematičar
4. Procjenitelj troškova
5. Menadžer poslovnih operacija
6. Analitičar marketing istraživanja
7. Knjigovođa
8. Finansijski savjetnik
9. Finansijski menadžer
10. Poslovni analitičar

HVALA